

IRODALOM

E. Révész, St. Kováts, L. Ravasz: Hungarian protestantism, its past, present and future. Budapest. 1927. Bethlen Gábor Irodalmi Társaság kiadása. 222 oldal.

Propaganda célokat szolgáló, szép kiállításban megjelent, képekkel gazdagon illusztrált munka. Három része, három ember munkája, ami nagyon az egységes kidolgozás rovására ment. Nagyon szép és főként tárgyilagos az első rész, amelyik a magyar protestántizmus történetének multját tárgyalja. Különösen értékes az első rész negyedik fejezete, amelyik a külföldi és a magyar protestántizmus között fennálló szellemi kapcsolatokra igyekszik rámutatni. Sajnos, hogy itt, adatok hiányában, az untárizmus külföldi kapcsolatairól szó sem esik. Ennek főoka főként egyháztörténetírásunk hiányosságaiiban keresendő. A második rész a magyarországi protestántizmus jelenlegi állapotát ismerteti. Egyházalkotmányunk ismertetése kimerítő és alapos. Hiányos ellenben a felekezettek közti viszonyoknak az ismertetése. A harmadik rész a magyar protestántizmus jelentőségére és jövőjére mutat reá rövid vázlatban. Mint érdekességet említem meg, hogy a munka 82 illusztrációja közé csak egy unitárius vonatkozású kép, a kolozsvári kollégium, került be. A könyvet a magyar protestántizmust idegen nyelven tárgyaló munkák bibliográfiája zárja be, melynek reánk vonatkozó adatai, sajnos, szintén pontatlanok.

A munka szükségpótló, s mint ilyen, jobb hiányában, nélkülözhetetlen. Mikor leszünk olyan helyzetben, hogy a magyar unitárizmust idegenek számára ismertető s angol, német és francia nyelven is kiadott, önálló munkával rendelkezünk? *Ferencz József.*

Templomszentelési imák, beszédek, előadások. Marosvásárhelyi egyházközségünk a múlt nyáron, július 20-án szentelte fel újonnan épített templomát, mellyel kapcsolatban másnap az Egyetemes Lelkészkör is gyűlést tartott. Az itt elhangzott imákat,

keny lesz, önmagának túlsokat megbocsát“. Így nem szabad magyar embernek irni. Ítéletünk szerint a tárgy sokoldalú megvilágítását a megfelelő stílus sokkal értékesebbé tenné. *Lőrinczi László* ifjú lelkész fiatalos buzgósággal elmélkedik „vallásos és erkölcsi nevelésünk megújításáról“. Sok jó meglátása van, de mintha a sok felesleges magyarázat között felolvasásának a tartalma veszítene jelentőségéből. Hisszük, hogy a múltat nem fogja úgy elítélni, ha majd jobban megismeri; a jövőt nem fogja olyan szép színben látni, ha a lehetőségekkel inkább számol. Ifjú emberhez különben illik a lelkesedés. Szívből kívánjuk, hogy buzgósága ne lankadjon. *Feketé Lajosnak* „a kulturházakról“ címen tartott felolvasása kapcsolatban van az előbbi tárggyal. Kissé zsúfolt a programja. Ha csak egy részét is meglehetne valósítani, eredményt jelentene. Az ilyesmihez hivatásérzet és kedv, kitartás és önfeláldozás kell, ami nem kellene, hogy hiányozzék a hivatottakból.

Kár, hogy a buzgó szívből jövő felolvasások megvitatására idő nem jutott.

Az esti istentiszteleten, amely egyszersmind bezárója volt a két napos marosvásárhelyi ünnepségeknek, *Taar Géza* imádkozott és prédikált „az unitárius hitesezményről“, sokkal jobban kidomborítva beszédében a történeti vonatkozást s hatásosabban élesztgetve az unitárius öntudatot, mint előbbi napon történt. Szavait olvasva, még jobban megerősödik lelkünkben annak a tudatnak követelése, hogy az unitárius gondolkodásnak minden lehető alkalommal a lehető erőteljesen kell megnyilatkoznia. Különösen ott, ahol van hallgatóság.

Jóakarató megjegyzéseinkkel távolról sem célunk kétségbevonni, hogy a marosvásárhelyi templomszentelés szép és fölemelő volt s a lelkeszköri gyűlés tanulságos. Bár sokszor ismétlődnék az ilyen alkalom, hogy kedvező hatása gyökeret verjen a szivekben.

A marosvásárhelyi szépen fejlődő egyházközségnek pedig szolgáljon hosszú időre diszére az új templom. Növekedjék benne és általa fokról-fokra a hívek vallásos buzgósága és egyházszeretete. A buzgó munkásoknak legyen méltó dicsekedésük az, örökkön örökké!

Az Unitárius Szószék szerkesztőségét elismerés illeti, hogy a dolgozatok kiadása által azokat is részeseivé tette a kettős ünnepnek, akik személyesen nem vehettek részt azon. *kl.*

Vásárhelyi Boldizsár: „Siessünk Jézushoz!“ Egyházi beszédek. Cluj-Kolozsvár. 1930. Minerva. 402 lap.

Egy hatalmas kötetben kilencven egyházi beszédét bocsátotta közre a kolozsvári farkasuccai templom jeles prédikátora. A szamosújvári, dési és kolozsvári gyülekezeteknek ajánlja könyvét „hálás emlékezettel és szeretettel“. Ezek a helységek voltak lelkipásztori pályájának állomásai. Ezen gyülekezetekben szórta vallásos lelkének drága kincseit, amelyeket volt és jelenlegi hívei bizonyára hálás kegyelettel őriznek. Az igazi lelkipásztor és a hívek között keletkezett lelki kapocsnak külső megtestesítője ez a könyv, amely a protestáns egyházi beszéd-irodalomnak is egyik reprezentáns műve. Az egyes beszédek méltatásába nem bocsátkozhatunk. Azonban a következő jellemző sajátságokat emelhetjük ki: Vásárhelyi Boldizsár egyike azoknak a régi és nemesveretű református lelkipásztoroknak, akik tisztán és kizáróan a biblia alapján állanak. A biblia a zsinórmértéke minden egyes beszédnek. Az alapigét nem csupán jelígenek tekinti, hanem az szabja meg beszédeinek az egész menetét. Mint a virág a földből, úgy nőnek ki ezek a beszédek a biblia talajából. Azért nem szónoki beszédek, nem homilétikai szabályok szerint kidolgozott prédikációk, hanem inkább bibliamagyarázatok. Annyira megköti a biblia gondolatmenetét, annyira komolyan veszi Isten ígését, hogy azonkívül és túl, más egyebet a szószékre vinni nem akar. Éppen ezért, bár a biblia gazdag és változatos tárházában minden alkalomra megtalálja a megfelelő textust, mégis a beszédek kidolgozásában bizonyos egyhangúság tapasztalható. A mindennapi élet által felvetett súlyos problémákkal, a lélek trágikus belső harcaival, a társadalom nagy kérdéseivel nem foglalkozik. Az a szelid lelkű, optimista, bizó lélek, aki az élet minden sebeit az evangélium balzsamával gyógyitgatja, akinek mindene Jézus és az ő ígéje. Irálya biblikus, sőt, kenetes. Azonban sok helyen dagályos és a túl hosszú mondatok az olvasást fárasztóvá teszik. Megrendelhető a szerzőnél (Str. Cogălniceanu 21.). Ára 250 lej.

Mivel foglalkozik az unitárius ifjuság? A „Kévekötés“ III. évfolyamának 1. számában „Dakó János Indiában“ címen Balázs Ferenc sok értékes megfigyelést közöl Indiáról, melyeket sikerült képekkel is illusztrál. „Pali meghal“ címen Székely László egyfelvonásos szindarabot mutat be. Lőrinczi László James E. Boyle alapján „A bogarak és az ember“ címen mond el érdekes és tanulságos dolgokat. Pálffy Ákos a falusi dalárdák szervezésére buzdít. Lőrinczi László a falusi ifjuság nevelésének a körvonalait,

Gyergyai Judit az unitárius leányok szervezkedését ismerteti, míg Ébert Hajnalka a székelyudvarhelyi leányegyletben mondott megnyitó beszédét közli. „Áron levelei“ és a „Regősök“ című dolgozatok kedves ismertetéseket nyújtanak. Végül Székely Gyula versei, valamint az „Új vadrózsák“, az ifjúsági munkáról közölt apróbb közlemények és részletes munkaprogram emelik a folyóirat értékét, melyet Balázs Ferenc, Lőrinczi László és ifj. Szabó Samu szerkesztettek és mint felelős szerkesztő, Máthé Sándor jegyezte.

Ifjúsági Daloskönyv. Egyházi énekek, népdalok, fordítások, diák-dalok és egyesületi indulók gyűjteménye. Összeállították: Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor és Mikó Imre. Kiadja a Dávid Ferenc-Egylet Ifjúsági Köreinek Egyetemes Szervezete. A csinosan kiállított füzet célja az, hogy a dalt elvigye a falukba, az iskolákba és ifjúsági otthonokba. Bartók- és Kodály-féle dalok mellett, eredeti és fordított népdalok teszik változatossá a füzetet, mely az Unitárius Iratterjesztő Bizottság útján (Cluj, Unitárius kollégium) szerzhető meg. Ára 20 lej.

KÜLÖNFÉLÉK

Felhívás. Küzködnek a lelkek. Forrongásban van az emberiség szellemi világa. A bizonytalanság sötéttségében imbolygó ember valamely kivezető utat keres, amely a megnyugvás révpartjára vezet. A kutató és kereső lelkek előtt újabb meg újabb sugarak tűnnek fel, amelyekről remélik az igaz út megvilágítását. Ezért van a mai korban az a sok kezdés, az a sok szélsőséges kilengés, ál-prófétáknak az a sok kijelentése, amelyek mind az ember boldogítását ígérik. Igérik, de nem adják meg. Már az első néhány lépés után kiderül, hogy üres képzelődés szülte lidércfényből származnak ezek a proféciák, amelyek nemhogy közelebb vinnének a célhoz, hanem még növelik a tájékozatlanságot és bizonytalanságot. Ebben a nagy kételkedésben és keresésben egy biztos fundamentumunk van, amelyre nyugodtan építhetünk: Jézus és az ő evangéliuma. Erre a sziklára kívánja építeni a „Keresztény Magvető“ azokat az élő hitből származó s a józan ész világossága által megtisztított keresztény igazságokat, amelyeket, aki követ, „nem jár a sötétben, mert övé lesz az élet világossága.“

Aki a jelen zűrzavarában, a máteriálizmus, bolsevizmus, áteizmus, kommunizmus és okkultizmus nagy kaoszában erre a világosságra vágyik s ezt szomjuhozza: az csatlakozzék a „Keresztény Magvető“-hez, amely 62 éves multjával s lelkes, hívő és tudós írói gárdájával biztos kalauzunk az élet ama „világossága“ felé. Legyen ez az a közös tűzhely, amely körül testvér-lelkek csoportosulnak, akiket közös eszmények és közös imádságok emelnek és lelkesítenek. Előfizetési díja Romániában 300 leu, mely összeg, részletekben is, Hadházy Sándor egyházi pénztáros úrhoz küldendő. Magyarországon 10 pengő. Magyarországi olvasóink előfizetéseiket dr. Csiky Gábor missziói lelkész (Budapest, IX., Rákos-utca 3 sz.) útján is teljesíthetik. Azokat, akiknek mutatványszámot küldünk, tisztelettel kérjük, hogy el nem fogadás esetén, visszaküldeni sziveskedjenek, hogy a jelen súlyos viszonyok között felesleges kiadásoktól meg legyünk kímélve.